

Fan van Feyenoord
'Wat heb ik nu weer geschreeuwd?'

16

2

LITERAIR TALENT OPGELET

Wedstrijd Schrijf een kerstverhaal en win **€250!**

zie pagina 15

Hoe Wijnhaven werd bezet

Studenten zijn woest dat de universiteit een praatgroep voor slachtoffers van seksueel geweld heeft stopgezet

Studenten uit de spits?
'Zij zijn het probleem niet'

Trippen voor de wetenschap 'Je snapt het pas als je het zelf meemaakt', aldus Michiel van Elk. De psycholoog onderzoekt de effecten van geestverruimende middelen en probeerde zelf verschillende psychedelica uit

8

6

Oplopend geweld was beleid

Onderzoek naar de pijnlijke oorlog in Indonesië: hoe sommige militairen compleet over de grens gingen

We laten ons niet het zwijgen opleggen

De afschaffing van een door de Leidse universiteit gefinancierde praatgroep voor slachtoffers van seksueel geweld, leidde tot luid protest. Te luid, volgens sommigen. 'Stop nooit met vechten tegen het patriërchaat.'

DOOR PIM BAKX
FOTO TACO VAN DER EB

"RAPE HAPPENS AT WIJNHAVEN", staat er op een van de met verf besmeurde protestbordjes van de 150 boze studenten die zich hebben verzameld in Den Haag. Een mannelijke voorbijganger vraagt verschromt: 'Wat is er gebeurd? Is er iemand verkracht op de universiteit?' Zijn buurman stelt hem gerust: 'Nee, er is alleen een praatgroep voor slachtoffers van seksueel geweld opgeheven.' Volgens Zonne Groenberg is dat precies de reden waarom het protest deze donderdagmiddag zo fundamenteel is. 'Er is simpelweg te weinig bewustwording.' De student security studies las net als vele andere aanwezigen over de 'sit-in' op Instagram. 'Ik heb veel mannelijke vrienden die zich volledig onbewust zijn van seksuele intimidatie. Ze hebben zoiets nooit meegemaakt en dat zal waarschijnlijk ook niet gebeuren.' De demonstratie in Wijnhaven draait om steungroep CARE, of eigenlijk, de ontbinding daarvan door de Leidse universiteit afgelopen juni. Aan het begin van vorig academisch jaar werd het idee geïntroduceerd: een praatgroep voor slachtoffers van seksueel geweld, onder begeleiding van twee psychologen. Maar al drie maanden na de start ontving de groep slecht nieuws. Daarom bezetten boze studenten nu de Spaanse

trappen van het Wijnhavengebouw. 'Er werd gezegd dat er te weinig geld was, dus moest er voortaan maandelijks in plaats van wekelijks worden afgesproken', zegt de oprichter van de protestcampagne *A Survivor at Leiden*, die anoniem wil blijven. Ze was zelf tot voor kort frequent bezoeker van de CARE-groep. 'In juni werd het programma uit het niets helemaal geannuleerd.' Het financiële argument gaat volgens haar niet op. 'Als de universiteit groepen zoals *Minerva* financieel steunt, zouden ze op zijn minst kunnen investeren in onze mentale gezondheid.' Hoewel Groenberg nog druk aan het lezen is op haar laptop voor het college van morgen, moest en zou ze vandaag aanwezig zijn. 'We komen hier om te studeren. Er moeten dus maatregelen zijn voor het geval er iets met je gebeurt, zodat je weet dat je wordt beschermd.' De universiteit speelt daarin een cruciale rol, zo vindt ook Corentine Le Goff, student *International Relations*. 'Een praatgroep is belangrijk zodat je iets hebt om op terug te vallen. Elke universiteit heeft een verantwoordelijkheid om te zorgen voor haar studenten.' Universitaire campagnes en bijvoorbeeld de deelname aan wereldwijde acties zoals *Orange the World* (waarbij oranje verlichte gebouwen de aan-

dacht moesten richten op geweld tegen vrouwen) zijn voor Le Goff niet genoeg. 'Voorkomen is één ding, maar de universiteit moet er ook zijn voor de slachtoffers. Het is niet zo dat seksueel geweld ineens verdwijnt bij preventief handelen.' Maar zelfs in termen van preventie schiet de universiteit tekort, aldus de organisator van het evenement die de menigte luidkeels toespreekt. 'Er werd ons beloofd dat er geïnvesteerd zou worden in andere maatregelen in plaats van CARE, maar we hebben daar tot nu toe letterlijk niets van gezien. In Amsterdam zijn er zelfs vier praatgroepen, Leiden zou daar een voorbeeld aan moeten nemen.' Andere sprekers volgen, onder wie Red, van *The Feminist Club* Amsterdam: 'De patriarchale instituties maken de weg naar herstel moeilijker. Dus stop nooit met vechten tegen het patriërchaat, breng CARE terug!' De zaal begint te schreeuwen: 'BRING BACK CARE! BRING BACK CARE! BRING BACK CARE!' Het tweetal bewakers dat achter de receptie zit kijkt bezorgd toe. Er was toch afgesproken om een stille sit-in te doen bij de Spaanse trappen? Miscommunicatie tekent tot dusver het dispuut over CARE, vindt Martino, penningmeester van De Haagse Studentenvakbond. 'De universiteit zei

tegen ons dat we geen luidsprekers mochten gebruiken, maar dat toespoken wel toegestaan zouden zijn met "normaal stemgeluid". Toen we juist begonnen bleek het alsnog te luid, maar anders kunnen de mensen achter op de trappen het helemaal niet horen. Blijkbaar heeft de universiteit andere grenzen dan wij hebben als het gaat om wat normaal is.' De Haagse Studentenvakbond is pas in februari opgericht, maar is solidair met de slachtoffers van seksueel geweld, zegt Martino. 'Het is best ironisch. Een van onze slogans is: "Stop het geweld, wij zullen niet zwijgen", maar ons wordt nu letterlijk het zwijgen opgelegd.' De initiatiefnemer van de demonstratie spreekt opnieuw de zaal toe. 'De universiteit luistert niet naar ons. Er moet gewoon van alles meer zijn, behalve van verkrachting.' In juli stuurde ze een open brief aan de universiteit en startte een petitie om die onder de aandacht te brengen, zegt ze. 'Ik wacht nu al drie maanden op een reactie van het *Diversity Office*. We hebben meer dan 5.000 handtekeningen, en er is nog steeds niets gebeurd.' Ze laat zich echter niet uit het veld slaan. 'Volgende keer zullen we nog meer lawaai maken, dan gaan we de boel eens even flink verstoren. Net zo lang tot onze eisen worden ingewilligd.'

'Als de universiteit groepen als *Minerva* financieel steunt, zouden ze op zijn minst kunnen investeren in onze mentale gezondheid.' Foto Taco van der Eb

Hoe mijn leven even niet meer leefde

Zoals ik eerder schreef zijn mijn herinneringen aan het Dolhuis opgedeeld in verschillende 'compartimenten'. Zo drong het fenomeen lockdown opeens door in mijn voorheen veilige microkosmos: de afdeling voor opgenomen psychische patiënten. Door de pandemie werd onze status als tijdelijk-buiten-de-maatschappijstaanders afgepakt. Het tweede compartiment is het fenomeen tijd, waarbij hetgeen ons mens maakt, werd afgenomen. Een groot deel van psychisch lijden ligt hier namelijk in besloten, een conclusie die ik nu pas kan trekken.

Helaas was ik niet briljant genoeg om dat zelf te bedenken, maar heb ik dit te danken aan een cryptische en enigmatische filosoof: Martin Heidegger. Al in zijn grondwerk, *Sein und Zeit*, stuitte Heidegger op een belangrijke aanname. Hij vroeg: wat is Zijn? Antwoord: de grond van Zijn is de Tijd. Ik hoop dat ik u nog niet verloren heb, maar kort samengevat zegt Heidegger: als de mens is, dan zit hij niet stil. Oorspronkelijk en in de alledaagsheid van het leven is hij daaraan tegenovergesteld. Hij is namelijk altijd op een wijze ' bezig' – zingend zoals Heidegger het noemt – in en met de wereld. De mens anticipeert, handelt met een doel, verwacht, plant en 'doet' in de meest algemene zin van het woord met daaraan ten grondslag een tijdsbestek. Ik kook met de verwachting een volmaakt gerecht te bewerkstelligen, ik douché om schoon te worden, ik loop om ergens te komen et cetera. De tijd is dus de grondbepaling van Zijn, zonder het eerste valt het laatste in elkaar. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Goh, zal u zeggen, waarom komt deze vreemde snoeshaan hiermee aanzetten?

'De toekomst voelde als een zwart gat, een horror vacui.'

Waar het om gaat is dat die onlosmakelijkheid van antiperen en Zijn bij de neuroot ontbreekt. Hij anticipeert namelijk vrijwel niet meer. Hoe vaak hoor je depressieelingen niet zeggen dat hij geen perspectief meer ziet? Of dat hij een zeer beklemmende uitzichtloosheid ervaart? De toekomst is en voelt als een zwart gat, een *horror vacui*. Het enige wat rest voor de neuroot is de onmiddellijkheid van de gevoelens, krenkingen van de geest en altijd maar weer terugkerende herinneringen. Die laatste drietrup, de toekomst die zich uit in verwachtingen en dus ten grondslag ligt aan Zijn, is vrijwel compleet afwezig. Gezien dit, is de neuroot niet alleen perspectief kwijt, maar hiermee ook een groot deel van zijn mens-zijn. Het is dan ook niet voor niets, ook bij mij, dat neuroten die directe onmiddellijkheid opzoeken. Korte roesjes, waarbij de tijd eigenlijk geen rol speelt. Ik noem een warme douche, een sigaret en het opzoeken van een warme bed. Pas nu kom ik tot de conclusie waarom mijn periodes van opname en vorige depressies zo ondraaglijk waren. Ik was als mens geen mens meer, want de toekomst was een zwart gat. Er waren geen verwachtingen meer, geen fraaie toekomstbeelden en ik had al helemaal geen ambitie meer (het was dus niet alleen slecht!). De klok tikte en tikte, en op dit onmenselijke koord van de tijd, kon ik niet meer balanceren. *Das Leben lebte nicht mehr.*

OLAF LEEUWIS is student *International Relations* en haalt op deze plek herinneringen op aan zijn tijd in 'het Dolhuis'

Kalender van QR-codes

Deze 365 kleurrijke QR-codes vertegenwoordigen elk één dag uit het jaarprogramma van Leiden2022 dat woensdag in Museum Naturalis werd gepresenteerd. Vanaf januari draagt de stad de titel *European City of Science*. Elke dag zullen er activiteiten, congressen, lezingen, workshops en excursies worden gehouden. Foto Taco van der Eb

Brede talenbachelor moet nieuwe studenten trekken

Het plan voor een universitaire studie mondiale talen & culturen is van de baan. In plaats daarvan wordt nu onderzocht of er animo is voor een brede bachelor moderne Europese talen, om zo de dalende instroom bij de talenopleidingen op te vangen.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Vorig jaar is begonnen met een verkenning voor een brede bachelor mondiale talen & culturen. Reden daarvoor zijn de teruglopende studentenaantallen bij de moderne talenstudies.

'Het idee was om een brede talenbachelor op te zetten die net zo succesvol zou kunnen zijn als International Studies', zei faculteitsbestuurder Jeroen Touwen tijdens de raadsvergadering van de faculteit Geesteswetenschappen.

De opleiding zou naast de al bestaande talenstudies worden aangeboden in de hoop een nieuwe groep studenten aan te trekken die zich breder wil oriënteren. Het plan voor een mondiale talenbachelor is nu van de baan. 'Het proces liep vast omdat het moeilijk uitvoerbaar bleek te zijn: als je Europa, Azië en Latijns-Amerika in één opleiding stopt, krijgt die een onduidelijke signatuur', aldus Touwen. Ook zou het logistieke problemen opleveren: 'Hoe groter het aantal talen dat je combineert, hoe moeilijker het te garanderen is dat de tijdstippen van de cursussen elkaar niet overlappen.' Feit blijft dat veel talenopleidingen door de lage instroom niet rendabel zijn, waardoor er linksom of rechtsom studenten moeten worden aangetrokken om de kleine opleidingen in leven te kunnen houden. 'Toen hebben we gedacht: kunnen we een bachelor

moderne Europese talen maken? De student leert dan twee talen in plaats van één en de studie moet een vernieuwend profiel krijgen met aandacht voor bijvoorbeeld mediagebruik en storytelling.' De studenten zouden dan kunnen kiezen uit de talen Frans, Duits, Engels, Italiaans, Spaans, Portugees, Nederlands en Russisch.

Er wordt onder meer bekeken of zo'n opleiding een aanvulling kan zijn op de al bestaande talenstudies en of er animo voor is onder aankomend studenten. Ook wordt onderzocht of werkgevers behoefte hebben aan breed opgeleide talenstudenten. Daarnaast wordt in kaart gebracht hoe andere universiteiten hiermee omgaan. Zo heeft de Universiteit Utrecht een brede talenbachelor opgezet naast de bestaande talenopleidingen en heeft de Rijksuniversiteit Groningen meerdere talenstudies laten opgaan in de bachelor Europese Talen en culturen. 'We hebben er voordeel van dat we kunnen kijken hoe dat bij hen is gegaan', aldus Touwen.

De verkenning zit al in de afrondende fase. 'Deze maand nog zou die bij het bestuur terecht moeten komen', zei Touwen. Ook de raad krijgt de rapportage te zien. 'Eind november, begin december kijken we of we ermee doorgaan.' Overigens lijkt binnen de faculteit niet iedereen enthousiast te zijn, aldus Touwen. 'Mijn indruk is dat sommigen bang zijn dat we elkaar kannibaliseren. Maar we willen de studenten niet weghalen bij de andere studies.' Decaan Mark Rutgers: 'We gaan het alleen doen als we zeker weten dat het studenten trekt en dat het niet leidt tot kannibalisering van andere opleidingen. Het is een lastig, maar wel een heel belangrijk dossier.'

Studenten urenlang bedreigd met pistool en beroofd

Twee Leidse studenten zijn gedurende de gehele nacht van 15 op 16 september met een vuurwapen bedreigd. 'Ik loop met potentiële PTSS-klachten', vertelde een van hen aan het opsporingsprogramma *Team West*.

DOOR PIM BAKX

Op woensdagavond 15 september om 23.30 zaten de twee huisgenoten Olaf en Sjoerd op een bankje aan het Kort Galgewater toen er een vreemde man bij hen kwam zitten. Nadat de jongens hem een sigaret aanboden, escaleerde de situatie snel. De man haalde een vuurwapen tevoorschijn en dwong de jongens hun telefoon op fabrieksinstellingen te zetten en af te geven.

Omdat de telefoons niet nieuw genoeg waren naar de zin van de dader dwong hij de studenten onder schot naar de dichtstbijzijnde pinautomaat te lopen om daar geld op te nemen. Toen dat niet lukte - sinds vorig jaar is een nachtsluiting van kracht om plofkraak tegen te gaan - gaf hij ze de opdracht het elders te proberen. Bij een tweede avondwinkler lukte het een van de jongens om veertig euro te pinnen, maar ook dat is nog te weinig.

Wat volgt is een helse nacht, waarin de man verschillende pogingen doet om de jongens onder druk te zetten. Als ze contact proberen te zoeken met voorbijgangers zullen ze worden neergeschoten, en de omstanders ook, zo krijgen ze te horen. Ze moeten vrienden bellen die wel dure telefoons hebben, laten zien waar ze zelf wonen en de dader spreekt later op de nacht over 'een goede plek om jullie te begraven'. Pas na zeven uur 's ochtends lukt het weer om te pinnen. De man pakt met de telefoons en 200 euro op zak vanaf Leiden Centraal de trein van 7.28 naar Den Haag Laan van NOI.

Twee dagen later doet zich in Leiden een vergelijkbaar misdrijf voor. Een 24-jarige man wordt bedreigd door een man met een vuurwapen, en moet ook zijn telefoon op fabrieksinstellingen zetten en afgeven. Hij weet echter te ontkomen. De vermoedelijke zelfde dader, vastgelegd op camera's, pakt de trein vanaf spoor 8 naar Den Haag. De politie heeft camerabeelden van de dader en is nog op zoek naar getuigen. Wie meer weet kan zich melden via de tiplijn (0800-6070, anoniem: 0800-7000) of via politie.nl of meldmisdadaanoniem.nl.

Opnieuw proctoring bij Rechten

Door een gebrek aan laptops en locaties moesten rechtenstudenten die extra tijd nodig hebben thuis tentamens maken met proctoring. De kans bestaat dat in januari veel meer rechtentamens online gaan.

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO TACO VAN DER EB

De faculteit Rechten worstelt dit semester met het organiseren van tentamens. Met name het toetsen van de groep studenten die vanwege een beperking meer tijd nodig hebben, bleek zeer problematisch te zijn. Het was de bedoeling dat deze zogenoemde 'extra-tijders' ook fysiek tentamen zouden doen. Dat lukte echter niet. 'Dat heeft ons doen besluiten om de extra-tijders volledig online te tentamineren met behulp van surveillanceprogramma Proctorio', vertelde Ton Liefwaard van het rechtenbestuur maandag tijdens de faculteitsraadsvergadering.

Er waren allerlei complicaties die fysiek toetsen verhinderden. Door corona waren er minder locaties. 'Het Holiday Inn-hotel was bijvoorbeeld niet beschikbaar. Dat is namelijk een vaccinatie- en testlocatie.' En juist daar tentamineerde de faculteit deze groep bij voorkeur. 'Maar er was nog een ander lastige kwestie. De laptops die we nodig hebben om de tentamens af te nemen, waren er niet. Dat was het gevolg van een mondiaal aanleveringsprobleem, onder andere gerelateerd aan het tekort aan chips.'

Die laptops zijn gekoppeld aan een speciaal netwerk. 'Het is dan ook niet mogelijk om eenvoudig een andere plek te vinden.' Vandaar het 'tamelijk draconische besluit' om 'deze groep online tentamen te laten doen met proctoring', aldus Liefwaard. 'Tegelijkertijd deden dan de andere studenten fysiek tentamen.' Over deze gang van zaken 'zijn ongelukkig veel vragen gesteld en zorgen geuit', vervolgde hij. 'Sommige studenten vonden het fijn, andere niet.'

Docenten voelden zich overvallen door het besluit. 'De context die nu wordt geschetst, hadden de docenten eerder moeten krijgen', aldus personeelsraadslid Geline Molier, die het vak inleiding recht geeft. 'Maar er was lang een radiostilte, met als enige reactie: we zijn ermee bezig. De indruk werd gewekt dat het wel goed zou komen met het fysieke tentamen. Dat bleek niet zo te zijn.'

'De communicatie had beter moeten', erkende Liefwaard. Inmiddels zijn de laptops eindelijk binnen en kunnen er vanaf 22 november weer toetsen op locatie worden afgenomen. Molier pleitte er wel voor om eens scherp naar de extra tijd-groep te kijken. 'Krijgen die niet te gemakkelijk meer ruimte? Bij het tentamen inleiding recht viel mij op dat slechts 13 van de 82 extra-tijders er gebruik van maakten. De rest leverde ruim op tijd in. Dat vind ik toch wel problematisch. Dit speelde ook bij andere tentamens.' Meerdere docenten in de raad beaamden dat. Bestuurslid Mirjam Sombroek was vooraan nog niet van plan om een onderzoek te starten. 'Misschien moeten we dat later eens doen, maar deze periode is daar niet geschikt voor. Studenten hebben het nu al heel zwaar. Het is wel belangrijk om vertrouwen te hebben in de studieadviseurs. Als iemand extra tijd krijgt, gaan we er vanuit dat die kwalificatie terecht is.'

De raad constateerde dat de organisatie van de tentamens dit semester heel moeizaam verliep. 'Het ging heel erg stroef', zei personeelsraadslid Gert Jan Geertjes. 'Alle betrokken organisaties liepen over en konden het niet aan. Hoe gaan we dat de komende tentamenperiode voorkomen?'

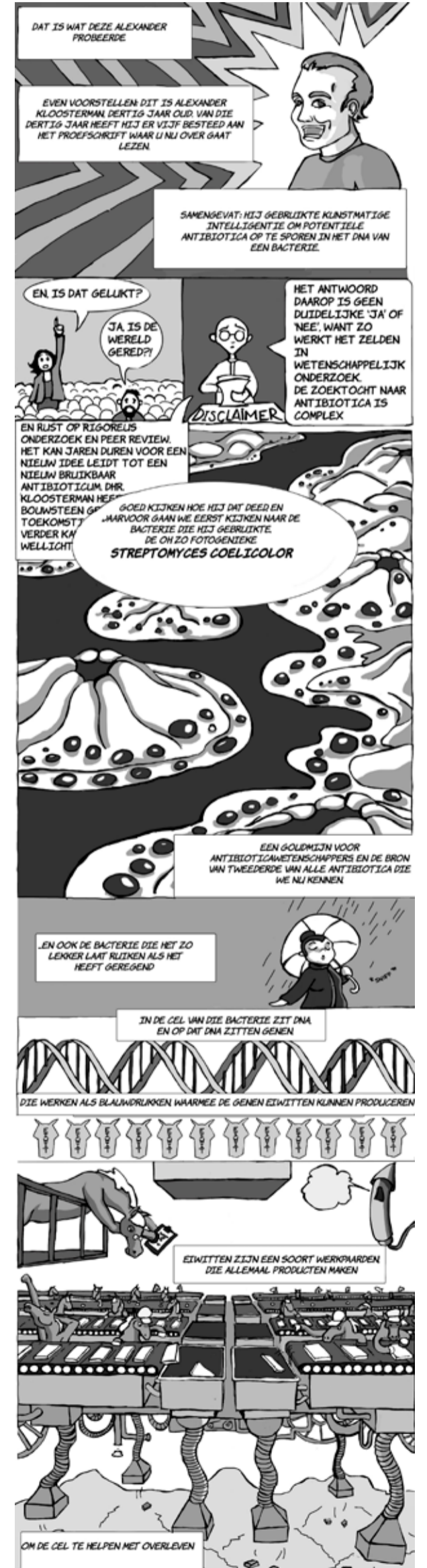
Het bestuur is aan het nadenken over welke vorm de tentamenronde in januari gaat krijgen. 'Een aantal grote vakken heeft de voorkeur om dan weer online tentamens af te nemen', vertelde Liefwaard. 'We stellen ons nu dan ook de vraag: moeten we in die periode niet alles online toetsen? Daaraan is dan wel weer een uitzonderingsclausule verbonden. Een scenario "online, tenzij" zorgt voor meer duidelijkheid en rust. Het is nog niet zeker of we dat ook echt gaan doen.'

Als het zover komt, speelt ook de kwestie rond fraudebestrijding een rol. Liefwaard: 'We wilden proctoring eigenlijk zoveel mogelijk bij ons weghouden. Maar de examencommissies hebben met klem geadviseerd om fraudebestrijding serieus aan te pakken.' Als de keuze op online valt, worden de tentamens waarschijnlijk afgenomen met Proctorio of met *one way navigation*. Dat laatste houdt in dat je niet terug kunt springen naar een eerdere vraag in een tentamen. 'Beide maatregelen zijn ingrijpend', vond Liefwaard. 'Maar andere technische mogelijkheden om fraude afdoende te betwengelen zijn er op dit moment volgens de examencommissies niet.'

'Betekent dat dan dat er veel tentamens komen met proctoring?', vroeg Oscar Schalk van studentenpartij CSL. 'Dat hoeft niet', reageerde Liefwaard. 'Uit de aanvragen van een aantal grote vakken die we nu hebben liggen, blijkt dat zij juist kiezen voor *one way navigation*.'

De zoektocht naar nieuwe antibiotica

Als er geen nieuwe antibiotica komen, heeft de mensheid een levensgroot probleem. Wetenschappers zoeken daarom drijft naar nieuwe bronnen. Zo ook promovendus Alexander Kloosterman, die met kunstmatige intelligentie door DNA speurde naar verstopte genclusters, die de antibioticacrisis hopelijk even af kunnen houden. Hoe dat ging, en of dat lukte, kan je (in stripvorm!) lezen op onze site: www.mareonline.nl.

De oorlog die steeds bloediger werd

In de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd leidde een opeenstapeling van geweld tot steeds meer slachtoffers. Christiaan Harinck onderzocht het keiharde ingrijpen van het Nederlandse leger dat de kolonie probeerde te behouden. ‘Er was geen sprake van ontsporing: het was beleid.’

DOOR VINCENT BONGERS

In de rijstvelden van Indonesië wist je nooit precies wie het op je gemunt had. De kogel kon overal vandaan komen, zo blijkt uit het proefschrift van Christiaan Harinck (1990) over het gebruik van geweld van Nederlandse militairen tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog (1945-1949). In *Zoeken, aangrijpen en vernietigen!* beschrijft hij hoe een Nederlandse patrouille in 1947 een man doodschoot die met een getrokken mes tevoorschijn kwam. Het bleek later de ‘dorpsgek’ te zijn. ‘Wat een ellendige rotbende!’, noteert een militair over het incident. ‘Somber gestemd vervolgde de patrouille zijn weg, peinzend over deze merkwuurige guerrilla-oorlog waarin nooit helemaal duidelijk was wie de vijand was, en waarin je vaak wel gedwongen was te schieten, anders ging je er zelf aan, en je kameraden met jou.’ Het militaire ingrijpen van Nederland tegen Indonesische onafhankelijkheidsstrijders ‘was een zeer groot conflict’, zegt de historicus die dinsdag hoopt te promoveren. ‘Dat blijkt alleen al uit het enorme aantal slachtoffers. Uit de Nederlandse militaire verslaggeving blijkt dat er 97.421 doden aan de kant van de Indonesische strijdkrachten vielen. Waarschijnlijk waren het er meer.’

Het onderscheid tussen burgers en militairen werd bij het tellen nauwelijks gemaakt. ‘Veel mensen die door Nederlands geweld omkwamen, schoten helemaal niet terug. Het leger had daar echter maar weinig interesse in.’ Aan Nederlandse kant kwamen er 4751 militairen om, daarvan sneuvelden er 2526 bij gevechtshandelingen. De rest bezweek aan een ziekte of vervongelukte. ‘Lokaal geworven paramilitairen en politieagenten werden niet meegeteld. Zelfs als je die vergeten groep wel meeneemt, kom je waarschijnlijk niet boven de 10.000 doden.’ Harinck zocht uit waarom de oorlog, die in Nederland ‘politieele acties’ werden genoemd, zo bloedig was. Er zijn verschillende redenen waarom er zoveel geweld werd gebruikt en waarom dat telkens verergerde, legt Harinck uit. ‘Het idee

dat een opstand hard moest worden neergeslagen, was de standaardhouding van de regering in Nederland en van de militairen in Indonesië. Dat gold trouwens ook voor een mogelijke communistische revolutie in Nederland: die zou ook met geweld zijn onderdrukt.’

Daar komt in Indonesië nog een koloniaal racistische blik bij, zegt hij. ‘De Indonesiër begrijpt “alleen maar de taal van het geweld”, en meer van dat soort oriëntalistische beelden: dat maakt alles nog onaangener.’ Ook de strategie van het leger was problematisch. ‘De legerleiding bleef voortdurend schipperen tussen het vooroorlogse koloniale politie-ideaal – hard optreden tegen lokaal verzet en de rest van de bevolking tevreden houden – en een meer reguliere militaire aanpak die als noodzakelijk werd gezien tegen een georganiseerde guerrilla waarbij het steeds onduidelijker werd waar de tegenstander was.’

Naarmate het conflict vorderde, werd het moeilijker voor Nederland om zich staande te houden. Al leek er soms best resultaat te worden geboekt. ‘Het leger veroverde met twee offensieven, Operatie Product en Operatie Kraai, heel veel gebied, maar dat waren schijnoverwinningen.’

Het leek alsof de Indonesische strijders wegsmolten in het onherbergzame gebied, ze leken te verdwijnen in het immens grote land maar doeken dan later als guerrilla's weer op. Die gefragmenteerde oorlog zorgde ervoor dat het zicht op de vijand steeds minder scherp werd. ‘Het onder controle houden van al die vierkante kilometers met een beperkt aantal Nederlandse soldaten was ook lastig. Er kwam steeds meer gebied bij, maar het aantal militairen nam niet toe.’ Het gebrek aan mankracht werd gecompenseerd met meer vuurkracht. ‘Je liet eerst tien man een gebied afsluiten nu moesten twee man dat doen. Maar die waren dan wel zwaarder bewapend.’ De nadruk lag vaak op eerst schieten en dan pas vragen stellen. Er kwam minder aandacht voor lokale gebruiken en er was weinig ambitie bij de militairen om actief te proberen de bevolking

Still uit *De Oost* (2020). De speelfilm gaat over het Depot Speciale Troepen van kapitein Raymond Westerling, dat in 1947 op Zuid-Celebes gevangenen zonder enige vorm van proces executeerde. ‘Volgens de gewone militair waren het stoere jongens die orde op zaken stelden.’

‘Als je geweerd ratelt, is je angst op slag verdwenen. Het is een concert zó mooi, zó groots’

voor zich te winnen en beheerst te werk te gaan. ‘Daar was de mankracht ook niet voor, nog los van de wil.’

Naarmate de oorlog vorderde werd de tactiek van de tegenstander ook steeds effectiever. ‘De neiging was om vervolgens de opstandelingen nog harder aan te pakken. Daarom vond de legerleiding het ook wel oké wat kapitein Raymond Westerling, commandant van het Depot Speciale Troepen, in 1947 op Zuid-Celebes deed. Zijn militairen executeerden zonder proces gevangenen en waren zeer gewelddadig. Het waren “stoere jongens” die daar orde op zaken stelden, volgens de gewone Nederlandse militair.’ Zo ontstond de indruk dat stevig optreden meer succes kon brengen. ‘Ik wilde in mijn proefschrift niet de focus leggen op extreme gevallen maar juist op de oorlogvoering van alledag. Maar naarmate het geweld toenam, vervaagde

ook de grens tussen die twee zaken. Als een officier duidelijk maakte aan zijn soldaten dat zij zich niet heel erg druk hoefden te maken over burgerslachtoffers en er daarnaast steeds vaker gevechten waren met Indonesische troepen, bleef het geweld maar escaleren. ‘Het ontspoorde niet zoals het wel eens wordt omschreven, maar het bouwde steeds meer op. Een ontsporing is iets onbedoelds, een ongeluk dat niet meer kan worden rechtgezet. Dit was echter beleid van de legerleiding. De oplossing van het probleem werd gezien in het steeds maar weer opschalen van geweld. Dat zorgde ervoor dat een deel van de militairen helemaal over de grens ging.’ Het werd een zenuwenoorlog waarin de spanning makkelijk oversloeg op de vingers van triggerhappy soldaten. Harinck citeert er een militair die schrijft over hoe ze tijdens een nachte-

lijke actie bij een vliegveld met hun bren (een lichte mitrailleur) en sten (pistoolmitrailleur) begonnen te vuren. ‘Dan zie je de lichtjes weer en je valt heftig uit: “Schiet dan toch, verdomme! Raus die bren leeg op dat tuig. Schiet ze aan flarden!” Als de bren dan ratelt is je angst op slag verdwenen. Enthousiast schiet je je sten leeg, het is een concert, zó mooi, zó groots.’ De bereidheid om snel te schieten was er in het bijzonder bij soldaten van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) in het eerste jaar van het conflict. ‘Zij waren net bevrijd uit Japans krijgsgevangenschap en dachten terug te komen in hun koloniale samenleving. In plaats daarvan kregen ze te maken met Indonesiërs die de onafhankelijkheid hadden uitgeroepen. De KNIL-soldaten hadden nog een rekening te vereffenen met Indonesiërs van wie zij meenden dat ze met de Japanners hadden samengewerkt.’

‘Achteraf kun je je afvragen of het verstandig was om deze mensen weer onder de wapenen te brengen. Het waren toen niet al te stabiele mensen. Maar er was gebrek aan alles, dus ook aan mankracht.’ Maar ook bij militairen die vanuit Nederland werden gestuurd was het een probleem. ‘Er was wel eens kritiek op de neiging tot te snel schieten, maar het werd ook wel weer geaccepteerd. Dat blijkt ook wel uit de reactie vanuit de leger-top: die zag het vooral als een probleem van verspilling van munitie. Of ze wees op het gebrek van controle van officieren op hun manschappen. Dat wild om je heen schieten ook onbedoelde slachtoffers maakte, was iets wat nauwelijks een rol speelde. Het lot van de Indonesiërs werd niet erg belangrijk geacht, terwijl zij wel als Nederlandse onderdanen werden gezien. Dat maakte de situatie extra pijnlijk.’

Maar wat Nederland ook zou hebben geprobeerd, de oorlog winnen zat er niet in. ‘Eigenlijk was er geen succesvolle strategie denkbaar. Je ziet ook dat in die periode bijna geen koloniale macht standhoudt.’

Onder grote internationale druk moet Nederland de kolonie opgeven. ‘Het trieste is dat er dan al heel veel slachtoffers zijn gevallen. Dat drama verdween toen echter heel snel uit beeld. Nederland richtte zich op zichzelf en Europa. Het idee van Nederland als vooruitstrevend mensenrechtenland begint dan al heel snel vorm te krijgen. Er was in dat beeld helemaal geen ruimte voor die koloniale ellende. Pas de laatste tijd is dat echt aan het veranderen.’

C.H.C. Harinck, *Zoeken, aangrijpen en vernietigen!* Promotie is dinsdag 16 november

Een goede trip is een oefening in loslaten, weet psycholoog Michiel van Elk uit ervaring. Tijdens zijn onderzoek naar de effecten van geestverruimende middelen probeerde verschillende psychedelica uit. 'Je snapt pas wat het is als je het zelf meemaakt.'

DOOR VINCENT BONGERS

'De sjamaan liep rond terwijl hij afwisselend zachtjes floot en zong. Ik zag andere deelnemers naar voren gaan om een tweede kopje thee te halen. Zelf twijfelde ik of ik een tweede keer zou gaan, omdat ik nog steeds niet zoveel merkte van het middel. Maar toen begon de thee te werken. Die nacht maakte ik een reis. Na visioenen vol kleuren, architectuur, mozaïeken en geometrische patronen steeg ik op en begon ik te vliegen.'

Dat schrijft Michiel van Elk (1980) over de keer dat hij ayahuasca nam, een plantenextract uit het Amazonegebied dat een sterk hallucinerend effect heeft. In zijn net verschenen boek *Een nuchtere kijk op psychedelica* probeert de universitair hoofddocent cognitieve psychologie nauwkeurig uit te leggen wat hij tijdens die trip (en vele andere) ervoer.

'Eindeloze reizen maakte ik. Ik bevond mij boven Barcelona, vloog naar Rome, landde even in Santa Barbara in Californië. Ik kende deze plekken: elke locatie riep emoties op over wat geweest is en er niet meer was. Relaties die verbijgingen. Kinderen die groot werden. Vrienden die ik uit het oog verloor. Ik voelde een diepe compassie voor al die mensen die ik zag gaan en komen in mijn leven.'

En dan krijgt hij gezelschap. 'Op den duur merkte ik dat er een vogel naast me zweefde - een zwarte raaf. Telkens als we langs een nieuwe plek zweefden, wilde ik even landen of op zijn minst blijven hangen. Er was zoveel te vertellen. Er waren zoveel herinneringen. Er moest nog zoveel uitgezocht en uitgediept worden. Maar de vogel nam me alweer mee naar de volgende plek en we zweefden verder. "De tijd om na te denken komt wel", zei de vogel. "Kijk nu eerst alleen maar eens naar wat er is. Laat het mij maar zien."

Een jaar of vijf geleden was het voor Van Elk nog volstrekt ondenkbaar dat hij geestverruimende middelen zou gebruiken - laat staan er een boek over te schrijven en wetenschappelijk onderzoek naar te doen. Hij groeide op in een Pinkstergemeente in de buurt van Amsterdam. 'Drugs waren van de duivel', vertelt hij over zijn religieuze opvoeding.

Maar ook toen hij studeerde en daarna verder ging in de wetenschap had hij nog niet de behoefte om te experimenteren. 'Ik verachtte naar wierook geurende smartshops', schrijft hij in *Een nuchtere kijk op psychedelica*. 'Collega's die enthousiast vertelden over hun ervaringen met psychedelica konden mij niet boeien.' Langzaam veranderde dat. Hij gaf colleges over de effecten van drugs. 'Ik had het gevoel dat ik doceerde over een reisbestemming waar ik nooit was geweest. Je snapt pas wat een trip is als je er zelf een maakt. Het laat zich eigenlijk niet in woorden uitdrukken - dat is een centraal kenmerk van de mystieke ervaring. Het is net als bij de liefde: als je moet uitleggen wat liefde is, dan lukt dat eigenlijk niet. Je moet het ervaren. Al poog ik in mijn boek natuurlijk wel onder woorden te brengen hoe het is om onder invloed van truffels, lsd of ayahuasca te zijn. Vandaar de verhalen over een pratende vogel en het zien van allerlei geometrische patronen.'

Persoonlijke problemen gaven hem het laatste duwtje om te gaan experimenteren. 'Ik kwam in een relatiecrisis, ging scheiden, en besloot toen de daad bij het woord te voegen.' Al zou hij nooit adviseren om te gaan trippen als je emotioneel wat uit het lood geslagen bent.

Middelen als psilocybine (de werkzame stof in truffels en paddo's) en lsd zijn relatief veilig, zegt hij. 'Als je psychedelica in de juiste setting gebruikt, zijn ze niet gevaarlijk. De kans op een overdosis is nihil. Van psychologische en lichamelijke afhankelijkheid is geen sprake. De enige contra-indicatie is of er psychosen of schizofrenie in de familie voorkomt. Dan is het geen goed idee om psychedelica te gebruiken.'

Maar hoewel het niet gevaarlijk is, zijn veel mensen er niet aan toe om te trippen. 'Het kan een heel overweldigende en verwarrende ervaring zijn. Dus je moet voorzichtig zijn. Het vereist een bepaalde emotionele stabiliteit. Als je slecht in je vel zit, is het onverstandig om te doen.'

'WE MOETEN EEN WAR ON DRUGS VOORKOMEN'

Met een wetenschappelijke blik naar eigen ervaringen kijken kan inzicht geven, vindt Van Elk. 'Zelfexperimentatie behoorde al tot het instrumentarium van de eerste psychedelica-onderzoekers. Een ervaring met psychedelica behoort ook tot de standaard training van therapeuten.' Uiteraard zijn er grenzen. 'Het zou niet in mijn hoofd opkomen om truffels te gebruiken met studenten of promovendi die ik begeleid. Onder invloed van psychedelica bevinden mensen zich in een heel kwetsbare situatie. Daarbij moet je iedere vorm van afhankelijkheid voorkomen - een thema dat overigens ook speelt bij de therapeutische toepassingen van psychedelica. En laten we in godsnaam leren van de fouten die gemaakt zijn in de jaren '60, zoals bij Timothy Leary.'

Leary was een Amerikaanse wetenschapper en acid-goeroe die in de jaren 60 als experiment bij hem thuis feestjes met lsd en psilocybine organiseerde, waaraan collega's en studenten deelnamen. Dat gaf het onderzoek naar psychedelica een slechte naam. Ook zorgde het ervoor dat er een repressief drugsbeleid kwam. 'We moeten koste wat het kost een nieuwe war on drugs voorkomen, waarmee indertijd al het wetenschappelijk onderzoek tot stilstand kwam.'

In wetenschappelijk onderzoek naar psychedelica vindt er dan ook altijd een zorgvuldige screening plaats van de deelnemers, om het risico op een *bad trip* of psychose te minimaliseren. De effecten kunnen namelijk heel heftig zijn. 'Tijdens een ayahuasca-trip merkte ik dat ik het bewustzijn begon te verliezen. "Shit, misschien heb ik te veel genomen en ga ik eraan. Dit is het einde", was mijn gedachte. Mijn hart sloeg op hol. Ik verdween in een zwart gat. Een paar seconden voordat ik daadwerkelijk onderuit ging, kreeg ik het gevoel: "Laat alles maar los. Klamp je niet meer vast aan het leven. Geef je helemaal over."

Na een tijdje kwam hij weer bij. 'Ik was blij dat ik nog leefde. Het was best een duistere, maar ook louterende ervaring.' Uiteindelijk was het een oefening in loslaten, vindt hij. 'Een voorwaarde voor een prettige trip is niet krampachtig proberen de controle te houden. Je er helemaal in onderdompelen is het beste. Uiteindelijk kunnen ook *bad trips* toch heilzaam zijn - zo laat wetenschappelijk onderzoek zien. Juist de confrontatie met moeilijke thema's en inzichten kan mensen helpen die bijvoorbeeld vastzitten in een depressie of een angststoornis.' Zelf is hij door schade en schande wijs geworden. 'Ik heb wel eens na een lange werkdag in mijn eentje magische truffels genomen. Dat was niet prettig. Je gaat dan focussen op allerlei details: "Ik had die student nog moeten mailen, of ik had aardiger moeten reageren op die collega." Dat blaas je dan helemaal buiten proporties op. Pas achteraf lukt het dan weer om dingen in perspectief te zien.'

Zijn boek is zeker geen pamflet om drugsgebruik te promoten. De psycholoog is realistisch en kritisch over het gebruik van psychedelica bij behandelingen in een therapeutische context. 'Het overtuigende bewijs ontbreekt nog dat ze écht effectief zijn bij het behandelen van depressies, verslavingen of angst voor de dood. Alle studies hebben veel te weinig deelnemers. Er zitten ook allerlei methodologische haken en ogen aan. Het is simpelweg nog veel te vroeg om te zeggen: dit moeten we op grote schaal gaan doen.'

Volgens hem is er wel steeds meer bewijs dat therapie met MDMA (de werkzame stof in xtc) goed kan werken om posttraumatische stressstoornis te behandelen. 'Dat heeft echt potentie. Toch moeten we voorzichtig zijn. Er zijn ook onderzoeken waaruit zou blijken dat ketamine-therapie helpt tegen depressie. Maar als je goed kijkt, zijn die resultaten niet heel erg overtuigend. Aan ketamine kleven ook nog allerlei nadelen, zoals het risico op verslaving.'

Van Elk is heel open over zijn gebruik van psychedelica. 'Ik ben me er wel van bewust dat ik mijn nek uitsteek en dat het wel wat wenkbrauwen kan doen fronsen bij collega's en studenten. Tegelijkertijd ben ik ervan overtuigd dat je door eigen ervaringen uiteindelijk beter onderzoek kunt doen, doordat je je bijvoorbeeld beter kunt verplaatsen in wat een proefpersoon doormaakt. En als wetenschapper lopen we allemaal het gevaar dat we vooringenomen zijn. Het is zaak om ons daar tegen te wapenen.'

Toch is praten over drugsgebruik nog taboe, stelt hij. 'Dat is bij alcohol en roken niet zo. Ik hoop dat ik met het boek allerlei stereotype ideeën wat kan nuanceren.'

En hoe denken zijn ouders over het boek? 'Zij vinden het mooi dat ik het heb geschreven en zijn er niet door geschokt, maar we praten er ook niet veel over. Mijn kinderen vinden het razend interessant. Mijn oudste is vijftien, die heeft het boek uit de kast gegrist en is begonnen met lezen. Die kwam wel met allerlei vragen. "Wanneer kan ik eens iets proberen?", bijvoorbeeld. Dat heb ik hem afgeraden. Het lijkt mij een slecht idee om op zo'n leeftijd psychedelica te nemen. Je hersenen zijn dan nog volop in ontwikkeling. Wel heb ik hem op het hart gedrukt, mocht hij toch ooit wat proberen, dat hij dat dan op een veilige plek doet en dat hij altijd kan bellen als hij zich onwel voelt.'

Michiel van Elk, *Een nuchtere kijk op psychedelica*. Uitgeverij Das Mag, 246 pag. €24,99

'IK HAD HET GEVOEL DAT IK DOCEERDE OVER EEN REISBESTEMMING WAAR IK NOOIT WAS GEWEEST'

We zijn elkaar totaal gek aan het maken

Ze wil niet over haar houdbaarheidsdatum heen gaan, zegt Kitty Zijlmans, die afzwaait als hoogleraar kunstgeschiedenis. Met de opleiding gaat het goed, maar met de universiteit niet. 'We gaan kapot aan neoliberale politiek. En we laten het gebeuren.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

'De kunstgeschiedenis is heel uitsluitend geweest', zegt emeritus hoogleraar Kitty Zijlmans (66). Het is 1996, een paar jaar voor haar benoeming tot hoogleraar, als ze zich dat voor het eerst duidelijk realiseert. 'Ik was in Tokio voor een uitwisselingstentoonstelling tussen Nederlandse en Japanse hedendaagse kunstenaars, toen ik een Japanse curator ontmoette die daar een kleine galerie had. Hij vroeg me wat ik deed, en ik zei dat ik les gaf over internationale kunst, namelijk die van Europa en Noord-Amerika. Hij antwoordde schamper: "Noem je dat internationaal?" Ik stond met mijn mond vol tanden. Toen pas besepte ik dat we de enorme productie van kunst die buiten het Westen valt, niet meenamen. Nooit eerder werd me zo duidelijk hoe verkokerd mijn blik was.' Ook de kunstgeschiedenisboeken waren onvolledig. 'Als er al iets stond over Chinese of Arabische kunst, waren dat kleine stukjes. We bleken niet alleen honderd jaar de vrouwen uit de geschiedenis te hebben gehouden, maar ook het grootste deel van de wereld. Eigenlijk alles behalve de witte mannelijke canon. Dankzij die Japanse curator keek ik ineens door de ogen van een ander naar mezelf.'

Zijlmans heeft een lange staat van dienst aan de Universiteit Leiden (zie kader). In haar onderwijs en onderzoek richtte ze zich op de visuele kunsten: beeldhouwwerk, schildertijen, film en fotografie, maar ook nieuwere vormen als body art, installatiekunst en social art. 'Dat laatste is een vorm waarbij de kunstenaar niet alleen een object maakt, maar ook sociale processen in de maatschappij op gang brengt. De kunstenaar die in zijn ivoren toren zit en wordt geraakt door goddelijke inspiratie, is een volkomen achterhaald idee.'

Toen ze in 2000 hoogleraar hedendaagse kunstgeschiedenis werd, benutte ze haar ervaring in Tokio om de opleiding een mondiale karakter te geven. Zo begon de opleiding zich af te zetten tegen de aanduiding "niet-Westen".

'Dat is een verkeerde term, want daarmee blijft het Westen het centrum en de norm. Parijs is heel lang het centrum van de moderne kunst geweest, en natuurlijk Florence in de Renaissance, maar dat is ook maar een keuze. Er waren wel meer stadstaatjes met belangrijke ontwikkelingen.'

Die leerstoel zou ze ruim twintig jaar bezet houden. 'Ik hield van onderwijs en onderzoek. Onderwijs is me altijd goed afgegaan. Ik weet dat ik de studenten bereikte, dat merk ik aan de evaluaties. Ik legde er enorm veel passie in.'

De leerstoel blijft bestaan en er is ook al een opvolger, weet Zijlmans. 'Maar ik mag niet zeggen wie. Het is wel iemand buiten Leiden.'

Bovendien, legt Zijlmans uit, kun je de West-Europese moderne kunst helemaal niet los zien van die uit andere delen van de wereld. 'Als Picasso zich niet was gaan oriënteren op Afrikaanse sculpturen en maskers, had de Westerse moderne kunst er heel anders uitgezien. Het modernisme is er zelfs deels op geënt.'

Studenten moesten met een bredere blik van de opleiding komen, was het idee. Het kwam dan ook goed uit dat alle talenstudies aan de Universiteit Leiden tegen het einde van de vorige eeuw veranderden in taal- en cultuurstudies. 'Mijn ideaal was dat de studie van kunst en materiële cultuur in andere gebieden dan het Westen echt bij de opleiding zelf zou komen. Dat is nooit gebeurd, maar we konden de enorme expertise aan de faculteit wel benutten door onze studenten bij andere opleidingen vakken te laten volgen. Dat ging wel ten koste van vakken over Westerse kunst.'

Ook maakte Zijlmans zich hard voor een sterkere verbinding tussen kunst en wetenschap. Ze zette samenwerkingen op met kunstenaars en musea en gaf een impuls aan theorievorming binnen de opleiding. 'Ik zie kunst niet zozeer vanuit een decoratieve of esthetische functie. Die functie kan het wel hebben, maar dat is niet de kunst die de wereld verder helpt. Kunst heeft een eigen stem, een toegang tot de wereld die je op een andere manier niet kunt krijgen.'

Kunstgeschiedenis is een wetenschap, zegt Zijlmans. 'Al wordt daarbij vaak gedacht aan de niet-alfavakken. Een probleem is dat de geesteswetenschappen een andersoortige wetenschap wordt gevonden waarvan het nut wat lastiger te benoemen is. Dat komt omdat nut vaak wordt gezien in financiële termen. Terwijl alles voortdurend ter discussie stellen zo'n belangrijke taak is van onze faculteit.'

Zijlmans had haar vak dan ook liever kunstwetenschap genoemd. 'Kunstgeschiedenis lijkt de nadruk te leggen op een chronologische lijn, maar dat is verschrikkelijk arbitrair. Wat maakt dat je het ene kunstwerk aan het andere verbindt? De Grieken en Romeinen zouden ook de bakermat van onze cultuur zijn, maar dat is helemaal niet waar: die komt ook ergens vandaan. Als je uitgaat van een bepaald begin, kom je nooit aan in het heden.'

Dat moest anders, vond Zijlmans. 'Ik probeerde juist te starten bij het heden. Dan kijk je meer horizontaal wat er in een bepaalde tijd gebeurt, hoe een kunstwerk als knooppunt dient en hoe dat ontwikkelingen aan elkaar verbindt.'

Anno 2021 gaat het goed met de opleiding: jaarlijks melden zich ongeveer honderdvijftig bachelorstudenten aan. 'We hebben zelfs een toename gekend, omdat we met de Engelstalige opleiding Arts, Media & Society zijn begonnen. Die trekt ook buitenlandse studenten.'

Maar die toename heeft een grote keerzijde. 'Er wordt met een neoliberale blik naar marktwerking en concurrentie gekeken. Hoe meer studenten hoe beter, want dat levert geld op.' Dan verheft ze haar stem: 'De VSNU moet hiermee stoppen, terug naar de tekentafel en zichzelf afvragen waar de universiteit voor is bedoeld. Hier gaat ze kapot aan.' Doordat het aantal docenten niet meegroeit met het aantal studenten, ziet ze het onderwijsniveau dalen. 'Er is simpelweg minder tijd per student voor begeleiding. Dat zie je bijvoorbeeld aan de kwaliteit van de scripties.'

Ook voorbereidingstijd voor colleges is in de verdrukking geraakt. 'Dat gaat ten koste van de kwaliteit. Als vervolgens de helft van de studenten een onvoldoende heeft voor een tentamen, dan stel je de normen bij. Het wordt hen soms wel heel erg makkelijk gemaakt.'

De werkdruk is voor onderzoekers 'buitenproportioneel' geworden. 'In die twintig procent van je onderzoekstijd moet je ook bestuurskaken doen en promovendi begeleiden. Maar er wordt wel van je verwacht dat je excellent onderzoek doet. We zijn elkaar totaal gek aan het maken, en dat laten we gebeuren door de neoliberale politiek. Ik maak me daar echt zorgen om.'

Zijlmans ondervond de gevolgen aan den lijve. 'Ik kon moeilijk nee zeggen. Op een gegeven moment wist ik: dit ga ik niet meer redden.' In september 2018 ging het inderdaad mis. 'Ik belandde in het ziekenhuis en ben behoorlijk ziek geweest. Toen moest ik alles wel loslaten, ik had geen keuze.' Wat de aanleiding was voor de ziekenhuisopname, vertelt ze liever niet. 'Maar ik weet dat de stress en frustratie mij parten hebben gespeeld.'

Toen ze na driekwart jaar hersteld was, nam ze deeltijdontslag. 'Ik ging naar zestig procent, omdat ik er anders kapot aan zou gaan. Het was of dit, of ik was weggegaan.'

Nu is het moment aangebroken om de universiteit volledig vaarwel te zeggen, wegens haar pensioengerechtigde leeftijd. 'Ik heb me ermee verzoend, je moet ook uitkijken dat je niet over je eigen houdbaarheidsdatum heen gaat.' Haar postvak is al weg en ook het naam bordje naast de deur van haar werkkamer in het Arsenal is er inmiddels afgeschroefd. 'En nu een afscheidsinterview: het is wel even wennen.'

Ze is de kunst dankbaar, zegt ze. 'Kunst, in al haar verschijningsvormen, is voor mij een voortdurende voeding in het leven. Elke keer opnieuw weet ze me te bevragen, verwonderen en te verbazen. Kunstenaars hebben een andere denkwijze, laten ons zien dat de wereld anders kan worden vormgegeven en maken ons daar deelgenoot van. 'Iedereen heeft een creatief vermogen. Als dat op gang komt, werkt dat door in de maatschappij. Dat kan niet alleen leiden tot een beter leven, maar ook tot een fijner besef van mens-zijn en hoe je je verhoudt tot anderen. Dat is waarom er kunstenaars zijn.'

'De kunstenaar die in zijn ivoren toren wordt geraakt door goddelijke inspiratie is een volkomen achterhaald idee'

Dringen bij de deuren, opeengepakt tussen natte jassen, en altijd iemand die persoonlijke hygiëne afgezworen lijkt te hebben: yes, de stampvolle spitsreinen zijn weer terug! En dus is het tijd voor een ouderwets potje studentenpesten.

Studenten en onderwijsinstellingen moeten het vaak bezuren als het om spitsmijden gaat. Want, zo klaagt NS: studenten vervoeren levert geen extra geld op, omdat OCW ieder jaar een vast bedrag overmaakt aan de vervoersbedrijven.

Vorig jaar mochten studenten tijdelijk zelfs alleen tussen 11 en 3 en na 8 uur 's avonds reizen. Nu adviseert het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) om studenten opnieuw uit de spits te gaan weren, met onder meer 'prijsprikkels', andere roostering en meer online onderwijs.

Wat een 'prijsprikkel' precies is, wordt niet duidelijk, maar vorig jaar lag er al een voorstel studenten tijdens de spits te laten betalen. Dezelfde studenten die al geen studiefinanciering meer krijgen, geen kamer kunnen vinden in de stad waar ze studeren door de woningnood, maar voor wie de enkele treinreis van 2,5 uur van het ouderlijk huis op zijn minst nog werd vergoed.

Precies voor hen is andere roostering en betalen in de spits ondoenlijk. Ook als een college om 11 uur begint reizen zij nog midden in de spits, en zouden ze dus dertig euro neer moeten tellen voor een enkeltje.

En als een college tot 9 uur 's avonds duurt, zijn ze met een beetje geluk om half 12 thuis. Maar wacht even: zitten die spitsreinen dan eigenlijk wel echt zo vol met studenten? Er zijn er genoeg die niet van 9 tot 5 college hebben (de meerderheid zelfs), veel hoorcolleges van grote studies zijn al online te volgen en meer dan de helft van de studenten woont op kamers.

Dat die studenten helemaal niet verantwoordelijk zijn voor volle treinen blijkt ook gewoon uit het rapport van het KiM zelf. Als er digitaal gewerkt wordt door kantoorklerken scheelt dat zo'n 5 tot 7 procent in de trein, schatten ze. Als er digitaal onderwijs gegeven wordt, scheelt het 1 tot 3 procent. En dan gaat het om alle studenten bij elkaar: mbo, hbo en universitair.

Studenten zijn dus helemaal niet het probleem, en meer thuisonderwijs of andere roostering zijn daarmee niet de oplossing. Het is ook maar de vraag of je al die overwerkte promovendi en docenten hun vrije avonden af wil nemen met latere colleges, en of onderwijsinstellingen überhaupt wel verantwoordelijk zijn voor het leger maken van overvolle spitsreinen.

Volgens reizigersorganisatie Rover zit het allemaal heel anders. Het probleem is niet dat er te veel mensen in de trein zitten, maar dat de treinen niet lang genoeg zijn. NS zet steeds minder materieel in, volgens Rover, dus zijn de treinen te vol. Simpel. Waarom houdt een instituut voor mobiliteitsbeleid zich dáár niet mee bezig?

Laat NS de treinen aanpassen aan de hoeveelheid mensen in plaats van andersom. Tot die tijd kunnen alle agile duizendpoten meer thuiswerken, en zij zonder 9-tot-5-mentaliteit misschien een uurtje eerder of later beginnen. En vooral: bouwen, bouwen, bouwen (en geen studentenhuizen meer ophelven, gemeente Leiden). Dan hoeven studenten alleen nog maar in het weekend met de trein. Scheelt toch weer een procent.

Waarom studenten in de spits helemaal niet het probleem zijn

Gezocht: archeologen met expertise Noordwest-Europa

De Nederlandse archeologie kampt met een gat aan kennis: er zijn inmiddels geen experts meer in de Noordwest-Europese archeologie terwijl daar juist veel vraag naar is. 'Het is onevenredig verdeeld.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
FOTO'S TACO VAN DER EB

De archeologie in Nederland kampt met een 'lacune aan kennis', en dat gaan de Nederlandse archeologie-instituten samen proberen op te lossen, zei decaan Jan Kolen maandag tijdens de faculteitsraad.

'Op Nederlandse universiteiten is er inmiddels eigenlijk geen expertise meer over de archeologie van Noordwest-Europa, vanaf de late IJzertijd tot de zestiende, zeventiende eeuw (dat zijn ongeveer achttien eeuwen, red.).'

'Het is niet afgedekt op hoogleraar niveau, en ook niet met universitair docenten. Het geldt ook voor de IJzertijd: de Leidse experts zijn in Nederland inmiddels uitzondering. Terwijl de behoefte van de overheid en het bedrijfsleven juist heel groot is. Daar beginnen de alarmbellen te rinkelen: wat gebeurt er bij die universiteiten, waarom verliezen ze zoveel kennis?' De kennis is vooral onevenredig verdeeld, denkt Kolen. 'Voor de Griekse archeologie zijn er pakweg vijf leerstoelen, landelijk. Dat moeten we samen corrigeren.' Die discussie komt in 'de komende maanden aan de orde'.

In Leiden komt er in ieder geval alvast een vacature die de pijn iets moet verlichten. Er wordt momenteel gewerkt aan een profiel voor een universitair docent Romeinse archeologie, gericht op de overgang naar de vroege Middeleeuwen. 'Daar is goed arbeidsperspectief voor', zegt Kolen.

'Stageregeling niet onnodig bureaucratisch'

Ondanks klachten van studenten, is het regelen van een stage voor studenten van de opleiding geschiedenis niet onnodig bureaucratisch of onoverzichtelijk. 'Het zijn eigenlijk heel logische stappen die je moet doorlopen.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat zei faculteitsbestuurder Jeroen Touwen in de faculteitsraadsvergadering van Geesteswetenschappen.

In de vorige vergadering trok een raadslid in opdracht van de opleidingscommissie van geschiedenis aan de bel over de ingewikkelde stageprocedure. Studenten ervaren het 'als zeer onoverzichtelijk en bureaucratisch' en proberen die 'papierwinke!' zelfs te omzeilen door hun stages niet aan te geven bij de opleiding, ten koste van studiepunten.

Tegen Mare zeiden enkele studenten dat de informatie waaraan ze moesten voldoen om aan een stage te kunnen beginnen onduidelijk en onoverzichtelijk op de faculteitswebsite staat en dat er handmatig vijf handtekeningen moeten worden verzameld ter goedkeuring: van de studietoelichting, de stagedocent, de stagebegele-

der van het bedrijf waar de stage plaatsvindt, het Career Service Center en de examencommissie. Desondanks lijkt er weinig te gaan veranderen. 'Het blijft zo dat je een aantal stappen moet doorlopen als je een stage wil doen, en dat komt omdat je opleiding moet bekijken of wat je gaat doen studiepunten waard is', reageerde Touwen. 'Daarom heb je ook die vijf handtekeningen nodig en dat is al sinds jaar en dag zo. Daar hangt een beetje bureaucratie aan, maar het zijn eigenlijk heel logische stappen die te verdedigen zijn vanuit het feit je een studieonderdeel buiten de deur gaat volgen.'

Ook gaf hij aan dat de handtekeningen niet meer uitsluitend handmatig hoeven te worden verzameld. 'Je kunt het tegenwoordig helemaal digitaal doen.' Bovendien denkt Touwen dat het proces nog wel eens voordelen kan opleveren: 'Als voorbereiding op je postacademische loopbaan is het helemaal niet zo gek om je te realiseren dat je met veel verschillende actoren contact moet hebben als je iets wil regelen.' Volgens Touwen doet de stagecoördinator 'er alles aan om deze stappen goed te communiceren en onnodige stappen te verwijderen. Volgens mij hebben we daarmee geborgd dat het niet onnodig bureaucratisch of te onoverzichtelijk is.'

'Gebrek aan vaste contracten eist zijn tol'

Het college van bestuur ging dinsdag in gesprek met Casual Leiden, een actiegroep die zich inzet voor betere werkomstandigheden op de universiteit. Maar er kwam weinig concreets uit, vertelt Casual. 'Ik mis urgentie.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

'Heeey, Hester Bijl
Oeh, ah

I wanna kno-o-o-o-ow where my contract's gone'

Een groep van pakweg vijftien actievoerders stond dinsdagmiddag met bordjes, stickers en liedjes voor het bestuursgebouw aan het Rapenburg, om de vier vertegenwoordigers van Casual Leiden aan te moedigen voor hun gesprek met het college van bestuur. De groep vraagt al lang aandacht voor de werkomstandigheden op de universiteit: werkdruk, het gebrek aan vaste contracten voor bepaalde personeelsgroepen en structureel overwerk. Het gesprek 'ging een beetje als verwacht', vertelt Judith Naeff achteraf. 'Ze luisterden echt en namen de tijd - het gesprek duurde langer dan gepland. Maar we hadden gehoopt op meer concrete oplossingen.'

'Wat heel positief was, is dat personeelszaken zei dat grootschalig leunen op tijdelijke contracten een verlies is voor staf en studenten, en dat er gestopt moet worden met naar manieren zoeken om die vaste contracten te vermijden. Dus de cao minder in letter, en meer in de geest volgen. 'Alleen: dat gebeurt niet. Ze zeggen dat de universiteit heel gedecentraliseerd is, en dat dit allemaal bij faculteiten en instituten ligt. Maar als we dit op een lager niveau aankaarten, worden we juist naar boven gestuurd. Ze gaan praten met de instituten en faculteiten, maar zijn volgens mij terughoudend om dit centraal aan te kaarten.' Jammer, vindt Naeff. 'We missen een gevoel van urgentie.'

Over werkdruk waren de suggesties iets concreter, zegt ze. 'In het strategisch plan staan suggesties, zoals het invoeren van een verkort academisch jaar. Maar dat zijn alleen suggesties, en het moet nog langs allerlei commissies.' Casual Leiden heeft een lijst met eisen om werkdruk te verminderen en de werkomstandigheden te verbeteren. 'Het verkorten van het academisch jaar, bijvoorbeeld. Het schrappen van de midterms. Het instellen van een ombudsfunctionaris', somt Naeff op.

'Maar vooral: geef iedereen die een structurele functie vervult een vast contract. Ik vraag me af of ze snappen dat het gebrek aan vaste aanstellingen echt een tol eist van staf. Het gaat me echt te langzaam.' Op 20 december gaat Casual evalueren, vertelt Naeff. Samen met soortgelijke organisaties van andere universiteiten is er een count-down-website opgezet tot 20 december, met de eis dat universiteitsbesturen met concrete maatregelen komen. Doen ze dat niet, komt er 'disruptive action'. Wat dat gaat zijn, hangt af van waar het bestuur mee komt, zegt Naeff. 'Dat gaan we de 20e evalueren. Wie weet: misschien komen ze wel met heel mooie plannen.'

Mis niets en download nu de Mare-app

@WeekbladMare

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 13 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Drie leerlingen. *Nederlands, brugklas. *Wiskunde, 4 mavo. *Nederlands, 2 vmbo-tl. *Engels, economie, mbo niveau 2. **Leiden-Zuid**, 3 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijs-

winkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Aanstormende dichters zonder rijm dwang opgelet! Sla uw poëzieslag elke 1e maandagavond van de maand in café Festina Lente, Amsterdam en win 70 euro. inl/aanm:svenariaans@hotmail.com FB: Poëzieslag Festina Lente.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter [@weekbladmare](https://twitter.com/weekbladmare)
Instagram [@weekbladmare](https://www.instagram.com/weekbladmare)
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid, m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers, s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Pim Bakx (stagiair), pimfbakx@gmail.com

Medewerkers: Vera Arntzen | Remco Breuker | Omar Ghaly | Maia de Quay | Olaf Leeuwis

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort,
Telefoon 023 – 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad>

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israël (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Marije van den Berg | Marijke van Broekhoven | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emarā | Dion Latten | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

CULTUUR

's Werelds beste bullshitter

Hij heeft er een sport van gemaakt om zich door het leven te bluffen: professioneel leugenaar Oobah Butler is zaterdag de hoofdact, tijdens de Nacht van Ontdekkingen.

DOOR MARK REID

De Britse Oobah Butler is misschien wel 's werelds meest succesvolle persoon. Hij slaagde erin om in korte tijd het hoogst gewaardeerde en meest exclusieve restaurant van Londen op te zetten. Tijdens de Paris Fashion Week lanceerde hij met groot succes een nieuwe kledinglijn Italiaans denim. Wat hij ook probeert, de hoogblonde Oobah lijkt alles te kunnen doen waar hij zijn zinnen op zet. Er is alleen één probleem: Butler is naast mode-icoon en restaurateur ook 's werelds meest succesvolle bullshitter. Butler heeft er een sport van gemaakt om zich door het leven te bluffen. Zijn succesvolle restaurant is in werkelijkheid niet meer dan een tuinhuisje en een Tripadvisor-pagina met een paar goede recensies van vrienden en familie. Meer dan een paar kunstzinnige foto's op van eten en een prepaid telefoon om reserveringen mee af te wijzen had Butler niet nodig om de hype rond 'The Shed at Dulwich' aan te wakken. In een paar maanden slaagde hij erin om zonder een enkel gerecht uit te serveren zijn tuinhuisje het beste restaurant van Londen te laten worden. Hetzelfde trucje herhaalde Butler toen hij naar de Paris Fashion Week ging, vermomd als Ge-

orgio Peviani, Italiaans modeontwerper. In werkelijkheid is de kleding van Peviani geen haute couture, maar nep-Armani dat wat is opgekalefaterd voor een gehaaste fotoshoot. Toch wist Butler bij alle evenementen van het mode-evenement binnen te komen en deeltjes te sluiten met daadwerkelijke modebonzen. Het lijken doorzichtige leugens, maar veel heeft Butler niet nodig om iedereen in zijn plannetjes te laten geloven. Begonnen als schrijver bij de Britse editie van *Vice*, stapte de nu negenentwintigjarige Butler al snel over naar het maken van video's waarin hij op zoek gaat naar nieuwe manieren om mensen voor de gek te houden. Tijdens de Nacht van Ontdekkingen die zaterdag in de Hooglandse Kerk plaatsvindt komt Butler vertellen hoe hij het allemaal voor elkaar heeft gekregen. Voor zijn nieuwste project biedt hij een dubbelgangservice aan voor mensen die ergens onderuit proberen te komen. Moet je naar een reünie van je middelbare school maar heb je geen zin om alle pestkoppen van vroeger tegen het lijf te lopen? Oobah regelt een plaatsvervanger voor je. En niet zomaar een dubbelganger, je tijdelijke al-

ter ego is knapper en welbespraakter, kan goed gitaar kan spelen en durft zelfs tegen dat ene meisje uit je klas te zeggen dat je haar vroeger leuk vond. Na het succes van zijn eerdere projecten was hij snel uitgekeken op de media-aandacht. In plaats van zelf op televisie te verschijnen sprokkelde Butler een groepje dubbelgangers bij elkaar dat voor hem het saai interviewwerk kon doen. En met succes: de nep-Oobahs waren overal ter wereld op televisie te zien en maar weinig interviewers hadden het grappe door. Met zijn gedurfde stunts laat Butler zien dat het enige wat je nodig hebt om ergens binnen te komen een flinke portie lef is en een verhaal dat half geloofwaardig is. En misschien een verknijpte spijkerbroek van een Italiaans C-merk. Zal hij zaterdag wel echt zelf op het podium staan?

Nacht van Ontdekkingen, zaterdag 13 november vanaf 14:00, Hooglandse Kerk, €15 (studenten €7,50)

Ethische hackers, digitale rechercheurs

Het programma van de Nacht van Ontdekkingen bestaat weer uit een mix van kunst, cultuur en wetenschap rond de thema's Migratie en Digitale Zelf. Na Butler trapt de Leidse hoogleraar Judi Mesman af met een lezing over haar onderzoek over de vooroordelen die ouders hun kinderen meegeven. De Amerikaanse journalist en schrijver Russell Shorto, bekend van het boek *Nieuw-Amsterdam: de oorsprong van New York en Amsterdam*, geeft een lezing geven over het goede en slechte in ons verleden en het belang van tolerantie. Digitaal rechercheur Gina Doekhie komt vertellen over het spuurwerk dat ze uitvoert en hoe we ons eigen online leven beter kunnen beveiligen tegen aanvallen. Of onze huidige maatregelen genoeg zijn wordt ter plaatse getest met een live demonstratie van een ethisch hacker. De avond wordt afgesloten met een performance van de kinetische lichtsculpturen van sound designer Ricky van Broekhoven en muzikant Albert van Abbe. Hun kunstinstallatie bestaat uit een meterslange, flexibele, lichtgevende strik die vormen en patronen creëert in het donker. Wegens corona vindt het hele evenement dit jaar plaats in de Hooglandse Kerk in plaats van verspreid over het centrum van de stad.

LITERAIR TALENT OPGELET

Schrijf een kerstverhaal en win €250 aan leesvoer!

Schrijvende studenten opgelet: zoals elk jaar organiseren we ook nu weer de **Mare-Kooyker-Kerstverhalenwedstrijd**. Hoofdprijs: 250 euro aan boekenbonnen.

Wat moet ik doen?
Schrijf een kerstverhaal van maximaal 1500 woorden en stuur dat voor 10 december naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Wat kan ik winnen?
Goed schrijven = veel lezen. Daarom krijgt de winnaar € 250 aan boekenbonnen. De nummers twee en drie krijgen € 75 en € 50. De prijzen zijn mede gemaakt dankzij de gulle sponsoring van boekhandel Kooyker (waar jullie natuurlijk naast het gebruikelijke leesvoer ook alle kerstcadeaus gaan kopen).

Breek ik daarna door als schrijver?
Dat zou zomaar kunnen, want heel wat eerdere winnaars hebben inmiddels romans geschreven, zijn daarmee bezig omdat ze een felbegeerde boekcontract hebben binnengesleept. Weer anderen zijn columnist geworden, of literair agent.

Mag iedereen meedoen?
Nee. Deelname is alleen voor studenten van de Universiteit Leiden. Ook columnisten en freelancers van *Mare* zijn uitgesloten van deelname (sorry, maar we willen natuurlijk niet de schijn van partijdigheid wekken).

Wie zitten er in de jury (en wat willen ze)?
Schrijvers (en oud-Mare-redacteuren) Arjen van Veelen en Christiaan Weijts gaan jullie verhalen beoordelen, en worden indien nodig in toom gehouden door Mare-hoofdredeacteur Frank Provoost. Ze houden van verhalen met kop en staart over hoofdpersonen die een ontwikkeling doormaken. Maar mocht je het beter weten: vooral doen!
Enige inhoudelijke voorwaarde: het verhaal moet iets met geld en/of transacties te maken hebben, in de breedste zin van het woord. Dus alles mag: van bitcoins tot deugkapitaal en van tikkie's tot pandapunten.
Nog een laatste tip uit een vorig jury-rapport: 'Er vielen behoorlijk wat doden te betreuren, maar ach, dat heeft de literatuur nog nooit kwaad gedaan. Toch een klein verzoek van de jury: hoofdpersonages hoeven niet per se de hand aan zichzelf te slaan. En tot slot nog een meteorologische tip: óók in een kerstverhaal mag best eens de zon schijnen. Echt.'

Moet ik nog iets weten?
Jazeker: de uiterste deadline is **DUS ECHT 9 DECEMBER, 23:59 U**. Heel veel succes!

LAMME LEIDSE MEMES

‘Alles in Leiden is scheef, steil en smal’

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: De Stichting (Herenstraat)
Huur: €635
Huisgenoten: 3
Oppervlakte: 30m²

Een hele hoop Feyenoord, jij komt vast uit Rotterdam?

‘Nee, helaas. Mijn ouders wonen in de buurt van Haarlem. Het zit in de familie: mijn opa was voor Feyenoord, mijn vader ook. Als kind ga je dan eerst heel interessant doen, maar uiteindelijk zwicht je toch ook voor dezelfde club.

‘Ik heb een seizoenskaart, dus als het kan, ga ik elke twee weken en eigenlijk laat ik daar niks tussenkomen. Dit weekend lukte het niet vanwege een deadline, daar heb ik dan wel flink de tyfus in.’

Wat vind je er zo mooi aan?

‘Ik houd van de mensen die er komen, rauwe types uit de arbeidersklasse, zonder poespas, geen spelletjes. Er is daar een man die altijd in de rust spekkies uitdeelt aan de hele club. Zo heerlijk vind ik dat. Laatst zat ik een keer te kloten met mijn trui, die zat dubbel achter mijn rug. Iemand zag dat, wist meteen wat er aan de hand was en fixe het voor me. Niks is daar raar.

‘Je bent er met 50.000 man en wil allemaal hetzelfde, dat is mooi hoor, dat heb je nergens anders. Tijdens de wedstrijd zelf ben ik echt ontoerekeningsvatbaar. Achteraf denk ik soms: wat heb ik nu toch weer allemaal geschreeuwd? Maar goed, dat hoort erbij hè.’

Sport je zelf ook?

‘Ik heb een personal trainer die een paar keer per week komt. Als ik dat niet doe, gaat het gauw achteruit. Vaak doe ik ’s ochtends wat oefeningen, gewoon hier in huis, met elastieken en gewichten. Ik train mijn bovenlichaam en mijn benen, zodat ik in bed kan stappen enzo. Door zuurstofgebrek bij de geboorte zit ik in een rolstoel. Dus als ik dat soort dingen niet meer zou kunnen, raak ik veel vrijheid kwijt. Nu heb ik alleen wat hulp nodig met bijvoorbeeld douchen. Daarna kan ik zelf bepalen wanneer ik ga slapen.’

Zou je niet naar Rotterdam willen verhuizen?

‘Ja, dat wil ik zeker. Sommige mensen worden in een verkeerd lijf geboren, ik in de verkeerde stad. Maar goed, in dit huis heb ik het nu optimaal geregeld, beter dan dit krijg je het niet. Of tenminste: daar zal dat uiteindelijk ook lukken, maar dat gaat een hoop geld kosten.

‘Hier heb ik allerlei aanpassingen, zoals die lift daar. Daarmee kan ik makkelijk naar boven, waar de woonkamer zit. Ik woon nog met drie andere huisgenoten met wie ik samen eet als het even kan. Ik heb veel geluk gehad dat mijn ouders dit huis konden kopen en aanpassen, anders had ik denk ik nog thuis moeten wonen.

‘Het eerste jaar ging ik met een taxibusje vanuit huis, maar dan ben je dus altijd afhankelijk. Hier heb ik alle vrijheid. Als ik ergens heen wil, kan ik meteen gaan, en naar de rechtenfaculteit kan ik in één rechte lijn.’

Leiden lijkt me alleen geen ideale rolstoelstad.

‘Leiden is een kutstad: alles is scheef, stoepjes zijn smal. Die steile brug bij de Annie’s, waar de Action zat, die is het allerergst. Als je daar naar beneden moet, is dat echt link. Maar in de meeste situaties denk ik: hup, gooien met die rolstoel, en dan gaat het prima.’

COLUMN | OMAR GHALY

Mijn huisgenoot is nu de snelste Nederlander

Het mooie aan wonen in een studentenhuis is dat je horizon op dagelijkse basis wordt verbreed. De voorzienigheid gooit een groep mensen in al hun verscheidenheid bij elkaar en het is dan aan de bewoners om te leren van elkaars kennis, vaardigheden en ervaringen.

Zo zat ik op een maandagavond rond de klok van vijf in mijn fauteuil te lezen. Ik had mezelf dicht tegen de verwarming aangeklemd want het wordt snel kouder en kouder deze dagen.

Huisgenoot Kokki stormde binnen en had mij groot nieuws te vertellen. Hij had zojuist een nieuw PR neergezet in het spel Oermens Gevecht.

In 2:39 had hij de computer verslagen op moeilijkheidsgraad ‘impossible’.

Huisgenoot Kokki is een excentriek figuur. Hij leeft permanent in een Star Wars-badjas en staat pas op

rond de klok van vier om zijn ontbijt te maken. Dat ontbijt bestaat vaker wel dan niet uit een vijftal frikadellen die hij bij de Dirk op industriële schaal inkoop. Hij is nu vijfdejaars student, toe aan alweer zijn derde studie en hard op weg om dit jaar definitief een propedeuse te halen. Beeld je van Binsbergen uit de Lullo’s in en je hebt Kokki.

Omdat ik benieuwd was naar zijn nieuwe record, en omdat ik nog een ijsje tegoed had van die keer dat ik hem de meest recente column van Sander Schimmelpenninck had doorgestuurd – Kokki heeft geen Volkskrant-abonnement – besloot ik polshoogte te gaan nemen in zijn kamer.

Vol trots introduceerde Kokki mij in de wereld van Oermens Gevecht speedrunners.

Iedere jongen van de generatie van Kokki en mij is bekend met Oermens Gevecht, of *Age of War* zoals de eigenlijke titel luidt. Voor zij die dit niet zijn een

beknpte uitleg. Het spel was een van de blikvangers van het gouden tijdperk van *spele.nl*, een site die je stiekem bezocht als je voor deze of gene les naar het computerlokaal mocht. Aan beide weerszijden van je scherm heb je een basis van waaruit de strijdende partijen mannetjes sturen om de andere basis te slopen. De soundtrack is tot op

heden ongeëvenaard.

Speedrunners behoren tot een categorie hoogvliegers die er plezier uit haalt om een spelletje, om het even welke, zo snel mogelijk uit te spelen. Kokki zag een video van zo’n speedrunner online en was ervan overtuigd dat hij dit sneller kon. Hij verdiepte zich in de speedrun-gemeenschap en vond zo al snel de juiste tactieken voor zijn recordpoging.

Online bestaan er websites waar mensen hun records kunnen delen en waar ranglijstjes opgesteld worden van diegenen die wereldwijd het klusje het snelst hebben kunnen klaren. Had Kokki zijn poging opgenomen dan had hij nu de achtste tijd van de wereld en was hij de snelste Nederlander. Als Oermens Gevecht een olympische e-sport was – bij dezen roep ik het IOC op om ook een E-lympics te organiseren – was hij misschien niet snel genoeg voor een medaille maar wel om een tijdje te verpozen in het olympisch dorp.

Mocht het bij de spelen van Parijs in 2024 al zo ver zijn, beloof ik bij dezen plechtig dat ik huisgenoot Kokki hoogstpersoonlijk zijn ontbijt van frikadellen kom brengen.

P.S.: Vlak voor de deadline wist huisgenoot Kokki zijn record aan te scherpen naar 1:18. Helaas is ook deze poging niet vastgelegd.

OMAR GHALY is student Egyptologie

‘Kokki leeft permanent in een Star Wars-badjas en ontbijt rond de klok van vier met een vijftal frikadellen’